

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Lech Janina.....

J: X-241/241 Pom......

Wrocławsk. KZPS - ZWZ
(Sz. Sz.)

I./1. Relacja *k. 1* *s. 1*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora *k. 4* *s. 1-4*

II. Materiały uzupełniające relację *k. 9* *s. 1-12*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 37*

VI. Fotografie *dwadźiesiąt ikonografii*

1/1. Relacja - Lech Janina

1. Informacja o działalności f. Lech -
- zredagowana na podst. zbiorów
E. Zawackiej, nęlp. omyp. (brak
autora)

k. 1 s. 1

Kul. 241/Daw. 242/P

Wrocław
ZHP

Lectonia Janina - korespondentka
urodz. 1919 r. w Łodzi

razem z siostrą Magdaleną
W czasie okupacji od 1940 r. (materiał do "Kujawskiego
Związków Politycznych Literackiego i Teatralnego" we Wrocławiu,
gdzie pełniła funkcję sekretarki).

Była uczestniczką uroczystości przesłania Kłosańskiego,
a Turczyłowiczem i jednocześnie uczestniczką
kolportażu konspiracyjnego pisma "Ognisko"
i kolportażu pisma "Przebieg".

Aresztowana razem z siostrą Magdaleną 3. II. 1941 r.
skazana na śmierć przez Oberlandesgericht
w Poznaniu, na sejmi w Dreźnie.

Strzela 13. 10. 1942 r. w Cytadeli w Poznaniu.

242/P. Lectonia Magdalena - korespondentka

urodz. 16. VII. 1903 r. we Wrocławiu

od 1940 r.
W czasie okupacji razem z siostrą Janiną (materiał do
"Kujawskiego Związków Politycznych Literackiego i Teatralnego"
we Wrocławiu). Niepełnowarunkowa razem z siostrą
Janiną, oraz była inicjatorką udzielenia
pomocy jeńcom wojennym.

Aresztowana razem z siostrą 3. II. 1941 r.,
skazana, wywieziona do Oświęcimia,
zginęła w oboje 27. IV. 1942 r.

Zbiony E. Kowalczyk - ml.

1/3. Materiały dokumentacyjne dotyczące
relatora: Lech Janiny

1. Odpis meldunku aresztowania z 8.12. 1941r.
- tłumaczenie z j. niemieckiego, mpis k. 1 s. 1
2. Obwieszczenie o wykonaniu wyroku śmierci
na Stanisława Masurka, Janinie Lech,
Wandzie Paszkowskiej, Henryce Wojdyło,
tłumaczenie na j. polski, mpis k. 1 s. 2
3. Pismo Zar. Głównego PCU (nr B. Inf. 30289/3)
do Dywizji Szturmowej - dotyczy
śmierci Lech. Janiny, kserokop. omg. k. 1 s. 3
4. Kserokopia omg. "Obwieszczenia" o wyko-
naniu wyroku śmierci' (zob. plit. 2) k. 1 s. 4

Sędzia dochodzeniowy

Zwickau (Saks) 8 grudnia 1941 r.

Nakaz Aresztowania

Nr akt
556 e 4/41

Urodzona 22.10.1919 r. w Łodzi, pracownik biurowy Janina LECH z Włocławka podlega aresztowi śledczemu.

Jest ona mocno podejrzana, że od marca do początku września 1940 r. zajmowała się we Włocławku działalnością szpiegowską przeciwko Rzeszy. Dążyła bowiem do bezwzględnego oderwania okręgu Wartegau od macierzystych niemieckich terenów. Wstąpiła bowiem do nielegalnej, antyniemieckiej, konspiracyjnej, polskiej, Kujawskiej Organizacji polityczno-literackiej, w której pełniła funkcję sekretarki do dowódcy grupy. Drukowała odezwy (ulotki), rozpowszechniała je, komponowała listy do polskich kobiet i żołnierzy, werbowała członków do organizacji, inkasowała kwoty składowe- tym samym stworzyła podstawy do osiągnięcia przez nielegalną organizację jej zdradliwych celów.

Według §§ 10. Rozdz. 1, ustęp 83, litera 2 i 3 – jest zbrodnią.
Dochodzenie i areszt śledczy nie podlega zawieszeniu, ponieważ podmiotem badań jest zbrodnia, także istnieje podstawa do obawy ucieczki aresztowanej.
W stosunku do nakazu aresztowania są dozwolone środki prawne w sensie zastosowania zażalenia.

Radca Sądu Krajowego

Dr. Roland

Bekantmachung

Der Strafsenat des Oberlandesgericht in Posen hat am 13 Oktober 1942:

Stanislaus Mazurek	}	beide aus Leslau
Janina Lech		

am 27 Oktober 1942

Wanda Daszkowska	aus Leslau
Henryka Wojdylo	aus Wolne Kreis Hermannsbad

wegen Auflehnung gegen das Reich zum Tode verurteilt.

Die Urteile sind vollstreckt worden.

Posen, den 28 November 1942.

Der Reichsstatthalter (Generalstaatsanwalt) im Reichsgau Warthenland.

Tłumaczenie

Obwieszczenie

Strafsenat des Oberlandesgericht in Posen skazał na śmierć za zbuntowanie się przeciwko III Rzeszy dnia 13 października 1942 roku:

Stanisława Mazurek	}	oboje z Włocławka
Janinę Lech		

dnia 27 października 1942 roku

Wandę Daszkowską z Włocławka
Henryka Wojdylo z Wolne pow. Hermannsbad

Wyroki zostały wykonane.

Posen, den 28 November 1942.

Der Reichsstatthalter (Generalstaatsanwalt) im Reichsgau Warthenland.

(adres drukarni: NS-Druck Wartheland, Posen)

POLSKI CZERWONY KRZYŻ

ZARZĄD GŁÓWNY
BIURO INFORMACJI I POSZUKIWAŃ

Nr B. Inf. 30289/P
Konto w NBP IV Oddział Miejski
Nr 1551-9-13943

Warszawa, dnia 197... r. 3
Mokotowska 14 Tel. 28-52-01
Adres pocztowy: Warszawa 10, skrytka pocztl. Nr 47

Pan

Ryszard SZTEMBOROWSKI

ul. Wieniecka 34-d m.73

87-800 W ł o c ł a w e k

W odpowiedzi na list z dnia 25.IX.1972r - uprzejmie zawiadamiamy że w ewidencji strat wojennych prowadzonej przez Polski Czerwony Krzyż figurują:

1. WOŹNICKI Teofil ur.20.XII.1898r - Janiszewek, urzędnik, /ostatni.. adres: Włocławek, Anselweg Nr. 4a/, który w dniu 9.V.1940 r. przybył do obozu koncentracyjnego Dachau, Nr.w.9739 i zmarł w tym obozie w dniu 4.III.1941 r.
2. ŚLIWIŃSKI Eugeniusz ur.9.XI.1918r we Włocławku, syn Jana i Zofii, zawód: ślusarz maszynowy /adres matki - Solingen/, który zmarł w dniu 8.VIII.1945 r. w Leichlingen, pow. Rhein Wupper - Niemcy. Pochowany na cmentarzu w Leichlingen, pole A, rząd 6, grób 26.
3. SZYMAŃSKI Kazimierz ur. 4.IV.1921 r - Włocławek, urzędnik, który w dniu 11.III.1943 r przybył do obozu konc. w Mauthausen Nr.w. 24991.
4. TURCZYŃCOWICZ Danuta /bliższych danych personalnych brak/, która przebywała w obozie konc. Oświęcim, Nr.w. 34671 i zmarła w tym obozie w dniu 14.III.1943 r.
5. LECH Magdalena /bliższych danych personalnych brak/, która przebywała w obozie Koncentracyjnym w Oświęcimiu Nr.w. 34670, gdzie zmarła.
6. WAJCOWICZ Anna ur. 25.VII.1926 r. w Warszawie, uczennica, zamieszkała ostatnio w Warszawie ul. Krochmalna 62, która zginęła w okresie VIII-X.1944 r. w Warszawie

Jednocześnie informujemy, że w 1946 roku Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża we Włocławku nadesłał nam informacje, pochodzące z rozplakatowanych w czasie wojny wyroków, dotyczących LECH Janiny i WOJDYŁŁO Henryki:

Poniżej przekazujemy otrzymane imienne meldunki:

✓ LECH Janina ur. 22.X.1919 r. w Łodzi, c.Jana i Marii, ekspedientka zmarła w listopadzie 1943 r. w Dreźnie.

WOJDYŁŁO Henryka ur. w marcu 1920 r. w m. Wolne, c. Władysława i Małgorzaty; pracownik pralni chemicznej, zmarła w dniu 27.X.1942 we Wrocławiu.

O pozostałych osobach wiadomości nie posiadamy.

Kierownik Biura
Informacji i Poszukiwań

/A. Sztemberkowa/

bw

Bekanntmachung.

Der Strafsenat des Oberlandesgerichts in Posen hat
am 13. Oktober 1942

Stanislaus Mazurek | beide aus Leslau
Janina Lech

am 27. Oktober 1942

Wanda Daszkowska | aus Leslau
Henryka Wojdyłło | aus Wolne Kreis Hermannsbud

wegen Aufzucht gegen das Reich
zum Tode verurteilt.

Die Urteile sind vollstreckt worden.

(Übersetzung:) Strafsenat des Oberlandesgerichts in Posen sprach na śmierć za zhu-
rowanie się przeciwko Rzeczy

dnia 13 października 1942

Mazurek Stanisław | oboje z Leslau
Lech Janina

dnia 27 października 1942

Daszkowska Wanda z Leslau
Wojdyłło Henryka z Wolne, pow. Hermannsbud.

Wyroki zostały wykonane.

Posen, den 28. November 1942.

Der Reichsstatthalter (Generalstaatsanwalt)

im Reichsgau Wartheland

II. Materiały uzupełniające relexje: Lech Janina

1. art. Witolda Stankowskiego pt. „Janina z Włodzawki niebezpieczna dla Paeszy”, „Wiadomości Włodzawskie” z 12. 12. 1991 r., kserokop. k. 2 s. 1-2
2. Informacje biograficzne spisane przez dr. Bogdana Ziółkowskiego, młp. kserokop. k. 2 s. 3-6
3. Kserokopia zdjęcia Janiny Lech -
- zob. dział ikonografii k. 1 s. 7
4. Ziółkowski Bogdan, biogram Lech Janiny, [w:] „Stow. biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945”, z. 5, wyd. Bibl. FAJAK, t. XXV, Tomu 2001 r., kserokop. k. 2 s. 7-8
5. Ziółkowski Bogdan, biogram Lech Janiny, [w:] Włodzawski Słownik Biograficzny, pod red. St. Kurikowskiego, wrocławskie zbiory k. 2 s. 9-11
6. Wpis do pamiętnika Aliny Glierkowskiej z 5. 10. 1940 r. - kserokop. oryg. k. 1 s. 12

Wiadomości Włocławskie

Rok II NR 44 z dnia 12 grudnia 1991 r.

1

Konspiracyjne gazety w niemieckim plecaku

Janina z Włocławka – niebezpieczna dla Rzeszy

Najstarsza była Janina, następnie syn Benedykt, potem Maria, Elżbieta, Roman i Teodor. Sześcioro dzieci Marii i Jana Lechów z ulicy Ceglanej. Oprócz najmłodszego Teodora wojna nie oszczędziła nikogo. Janina i Maria za działalność konspiracyjną zostały przez Niemców zamordowane. Benedykta wyzwoliły wojska amerykańskie z obozu koncentracyjnego Mauthausen, Elżbicie udało się przeżyć naloty aliantów na niemieckie zakłady zbrojeniowe, gdzie była na robotach przymusowych. Roman, kilkunastoletni chłopak, musiał ciężko pracować w jednym z niemieckich zakładów we Włocławku.

Janina, jako najstarsza wiekiem, ma najbardziej bujny, a jednocześnie tragiczny życiorys.

Urodziła się w 1919 roku w Łodzi. Uczęszczała do Szkoły Podstawowej nr 6 we Włocławku. Następnie do „8-klasowego Gimnazjum Żeńskiego Janiny Steinbokówny”, które mieściło się początkowo przy ul. Cyganika 28-30, a potem w lokalu przy ul. Przejazd 5, późniejszej ulicy Kopernika. W 1928 roku szkołę przeniesiono do gmachu przy pl. Kopernika 2, gdzie obok Gimnazjum znalazło się również Seminarium wraz z internatem. Było to prywatne gimnazjum, które z chwilą odejścia J. Steinbokówny w 1931 roku przejęło Zgromadzenie SS Urszulanek.

Rodzice Janiny nie byli zamożni, stąd też córka pieniądze na naukę starała się pozyskać własną pracą. Z racji swoich nieprzeciętnych zdolności udzielała korepetycji, żeby za nie opłacać chesne w gimnazjum. Pomimo tego znalazła również czas na nadobowiązkowe zajęcia związane z uczestnictwem w różnych organizacjach. Wstąpiła do harcerstwa, gdzie była drużynową oraz jedną z instruktorek Chorągwi Pomorskiej.

Zajęcie w dniu 14 września miasta przez Niemców spowodowało zejście całego harcerstwa do podziemia. Janina, wraz z siostrą Maria, była współorganizatorką włocławskiego tajnego harcerstwa, które otrzymało kryptonim Szare Szeregi. Posługiwała się pseudonimami „Janina”, „Cytra”, „Lena”. Jednocześnie jej ambicją było utworzenie regionalnej organizacji ruchu oporu. Była przekonana, że im więcej ich powstaje, tym bardziej będą szkodliwi wrogowi. W ten sposób dwie siostry stały się konspiratorkami dwóch organizacji: Szarych Szeregów i Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego.

Założycielami K. Z. P.-L. byli – obok Janiny Lech – m. in. Eugeniusz Kłosowski i Henryk Promis. Powstał on w 1940 roku i obejmował swym zasięgiem miasto i powiat Włocławek. Wzorował się na strukturze cywilnej, a nie wojskowej.

Sekretarzem organizacji była Janina Lech. To ona redagowała większość konspiracyjnych gazetek, w których, obok wiadomości z nasłuchu, znajdowały się jej patriotyczne wiersze. Wydawnictwa te były kolportowane pod następującymi tytułami: „Głos Ojczyzny”, „Kuźnica”, „Ogniwo”, „Orkan”, „Placówka”, „Świt”, „Zew”. Docierały one poza Kujawy, również na teren Rzeszy. Były m. in. podrzucane niemieckim żołnierzom do plecaków, stąd najwyższe władze hitlerowskie starały się za wszelką cenę wytropić podziemną organizację.

Aresztowania spadły na Kujawski Związek Polityczno-Literacki w lutym 1941 roku i trwały do końca lipca. Wydarzenia tamtych dni tak wspomina brat Janiny – Benedykt: „... 2 luty 1941 rok, godzina 20.20, matka przygotowuje kolację. Nagle, niespodziewanie otwie-

Wspólne zloty, biwaki harcerskie wykształciły w niej talent organizacyjny. Była bardzo lubianą i towarzyską osobą. To zaowocowało później podczas kampanii wrześniowej w 1939 roku.

Wstąpiła również do Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej, w którym aktywnie działała. Organizowała różne wspólne spotkania K. S. M. Ż., zbiórki pieniężne, wystąpienia teatralne dla wrocławskiej widowni itp. W jednym z nich, tuż przed wojną, w przedstawieniu pt. „Wanda, co nie chciała Niemca” grała główną rolę. Nie pomyślała wówczas, że zdjęcie zrobione jej przez jednego z widzów posłuży później prokuratorowi hitlerowskiemu za dowód antyniemieckości.

Wielkim wydarzeniem w historii przedwojennego Wrocławka było oddanie do eksploatacji nowego mostu w dniu 25 września 1937 roku. Przybyłego na otwarcie mostu Edwarda Rydza-Śmigłego witała m. in. Janina Lech, a do nuncjusza Stolicy Apostolskiej wygłosiła długie przemówienie w języku włoskim.

Swoich zdolności próbowała w pisaniu sztuk scenicznych oraz wierszy. Napisała m. in. scenariusz do „Tajemnicy Wiejskiej Chaty” Wandy Grochowskiej. Spośród zachowanego zbioru poezji na przytoczenie zasługuje, w związku z niedawną rocznicą odzyskania niepodległości, napisany w 1933 roku fragment utworu pt.: „Przeminęły ciężkie lata (na 11-go listopada)”

Przeminęły ciężkie lata

Minął kres niewoli

Pieśń dziękczynna w niebą wzlata

Za zmianę doli!

Boże nasz Ojczy, dzięki Ci składamy

Ze Polskę naszą znowu wolną mamy

Ześ nas wyzwolił z pod jarzma srogiego

Co gniołło duszę narodu polskiego.

Na dwa lata przed rozpoczęciem wojny zaczęła pracę w „Magazynie obuwia A. Koczorowskiego”. Była to firma założona w 1880 roku w Gnieźnie, a jej oddział znajdował się we Wrocławku przy ulicy 3 Maja 9. Tam prowadziła korespondencję, księgowość, kartotekę całego sklepu. Właściciel, A. Koczorowski, miał o niej bardzo dobrą opinię. Była sumienną i uczciwą osobą.

Pracując zawodowo nadal działała w harcerstwie, z którego w związku ze zbliżającą się wojną, w ostatnim miesiącu pokoju, powstało Pogotowie Harcerskie. Z chwilą wybuchu wojny P. H. na czele z hm. Teofilem Woźnickim rozpoczęło swoją wojenną epopeję. Wrocławek nie znalazł się w centrum walk, jednak harcerze pomagali wojsku i ludności w różny sposób: ułatwiali przemarsz jednostkom wojskowym, utrzymywali łączność w mieście, włączali się do służby sanitarnej oraz dbali o ład i porządek. Wśród nich zawsze była widoczna Janina.

rają się drzwi i wpadają gestapowcy z tłumaczem. Po pobieżnej rewizji (siostra poprzednio spaliła ważne dokumenty, coś przeczuwała) zostałem wraz z Janiną wyprowadzony z mieszkania. Od II piętra, na którym mieszkaliśmy, do samochodu, był ustawiony gęsty szpalet policjantów, trzymających broń gotową do strzału...”

Janina została przewieziona na komendę policji, potem na gestapo i wreszcie do więzienia (mieściło się w pobliżu obecnego gmachu sądów, przy ul. Kilińskiego). Była poddawana najcięższym przesłuchaniom, torturom, szczególnie w budynku gestapo (obecna ul. Kościuszki).

Z Wrocławka wywieziono ją do więzienia w Zwiczkau w Saksonii. Spotkała tam na rozprawie siostrę Magdalenię i brata Benedykta. Główny sędzia brutalnie żądał, aby wraz z rodzeństwem odpowiadała po niemiecku (Janina znała język niemiecki). Jednak musiano powołać tłumacza. Janina, Maria, Benedykt oraz pozostali członkowie organizacji zostali oskarżeni o „przygotowanie zdrady stanu” (Vorbereitung zum Hochverrat). Jako dowód winy wobec Janiny posłużyła m. in. jej antyniemiecka postawa przed wojną (rola Wandy w sztuce). W ogóle cała rozprawa była wielką fikcją.

Janina Lech, jako „najbardziej niebezpieczna dla Rzeszy”, otrzymała najwyższy wyrok, który hitlerowcy wykonali przez zgilotynowanie. To tragiczne wydarzenie widział na własnego oczy jej brat Benedykt, którego okna więzienne wychodziły na dziedziniec, gdzie była ustawiono gilotyna. Od współwięźniów, także od strażników usłyszał, że w przeddzień wykonania wyroku została przez pilnujących dodatkowo pobita, zmaltretowana. Taki był „zwyczaj” oprawców. O jej niezłomności i bohaterskiej postawie niech świadczy nadany jej przez nich samych przydomek „świętej Polki”.

Wyroki hitlerowskie wobec tej regionalnej, stosunkowo młodej, bo liczącej 170 członków organizacji, były okrutne. Zwłaszcza że nie stawiała ona sobie celów ofensywnych, wojskowych, a jedynie propagandowe. Niemcom chodziło wyłącznie o wytepienie w bezwzględny sposób polskość wśród młodych dziewcząt i chłopców, którzy odważyli się walczyć z wrogiem.

W ten sposób Janina Lech, członek-żołnierz Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego, Szarych Sierogów, Związku Walki Zbrojnej (o tym fragmencie jej życia wiemy niewiele), niedoszła poetka, rozstała się z życiem, które nie zawahała się poświęcić dla tego, co najbardziej ukochała – wolnej Ojczyzny.

mgr. WITOLD STANKOWSKI

Autor dziękuje Państwu Stefani i Romanowi Lechom za udostępnienie prywatnych zbiorów.

Ode autora z prośbą starszy asystent w Zakładzie Historii o rychłe przyjęcie do zbiorów Instytutu Historii

2
12. 12. 1998 r.
m 44 z
„Widokiem w Włocławku”

Janina Lech, Szare Szeregi, KZPL, ZWZ
sewretan

Mama
Benedykt Lech, KZPL, wsielen Alenthausen

Mama Lech, wspólny Szare Szeregi, KZPL

Elzbieta Lech - roboty miumeowe

Roman Lech - pr. niemieckich zaktadów w L-wku

Theodor Lech

Rodzice Maria (z domu)) Jan Lech

Wstawał ul. Ceglana / inny adres Strzelecka 1 /
ul. Frydryk 2000

Lech

J. Lech ur. 1919 X 22 Łódź

SP nr 6 W-wch

8 klasowe Gimn. Żenskie J. Steinboka / następuje od 1931r

Zpromadzenia SS Urzędniczy tu wstąpiła do

harcerstwa - dwujęzyczne, wstąpiła do organizacji

zosta
prze
mienione

Wstąpiła do robotniczo organizacyjnej, politycznej, greki
również w stulach centralnych, które próbowała pisać /

Wstąpiła do Katolickiego Stowarzyszenia młodzieży
Żenskiej / KSMZ /

1937 pracowała w "Magazynie obywat. A

"Kaczerowski" przy ul. 3 Maja 5 / pracowała korespondentką

z chwilą wybuchu wojny w Papopolu Harcerstwu

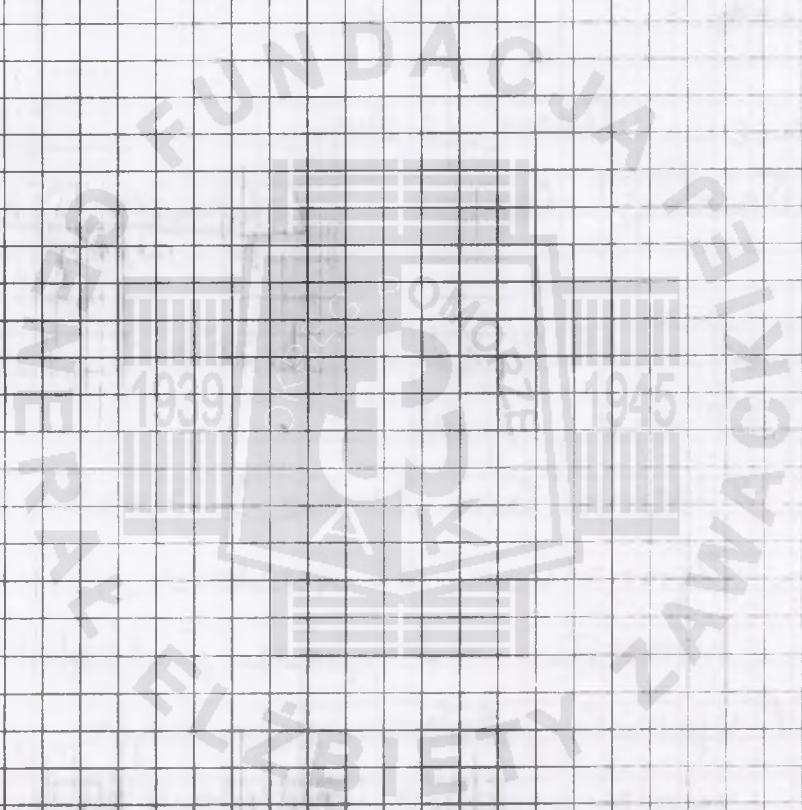
Pseudonimy "Janina", "Cyttra", Lena "Eni"

Arestowana 2 II 1941r / z bratem Benedyktem /

stefania Roman Lech, Aljanta 6, tel. 233 80 35 W-wch

7. Zech w KZPL sekretar, członek Dyktacji Rasdy koczownic
grupy Kolporterów

X 1892 w Zwickau - wyrok śmierci / 1945 6 tygodni śmierci /
zabitymianca

- Janina Lech, Szare Szeregi, KZPL sekretarz, ZWZ
- Monia Benedykt Lech, KZPL, wiceprezident Althausen
- Monia Lech, wspólnop. Szare Szeregi, KZPL
- Elżbieta Lech - roboty myślusowe
- Roman Lech - pr. niemieckich zaktualiz. we W-wku
- Teodor Lech

Rodnice Altona (z domu) Jan Lech
 Wodąwka ul. Ceplana / inny adres Strzelicki 1 /
 ul. Wrocy 2000.

Lech
 J. Lech ur. 1919 X 22 Łódź
 SP nr 6 W-wk
 8 klasowe Gimn. Żeńska J. Steinbock / następnie od 1937r
 Zgromadzenia SS Urzędniczek / tu wstąpiła do
 harcerstwa - szarych szeregów, wstąpiła do
 / Wstąpiła do Katołickiego Stowarzyszenia młodzieży
 Żeńskiej / KSMŻ /

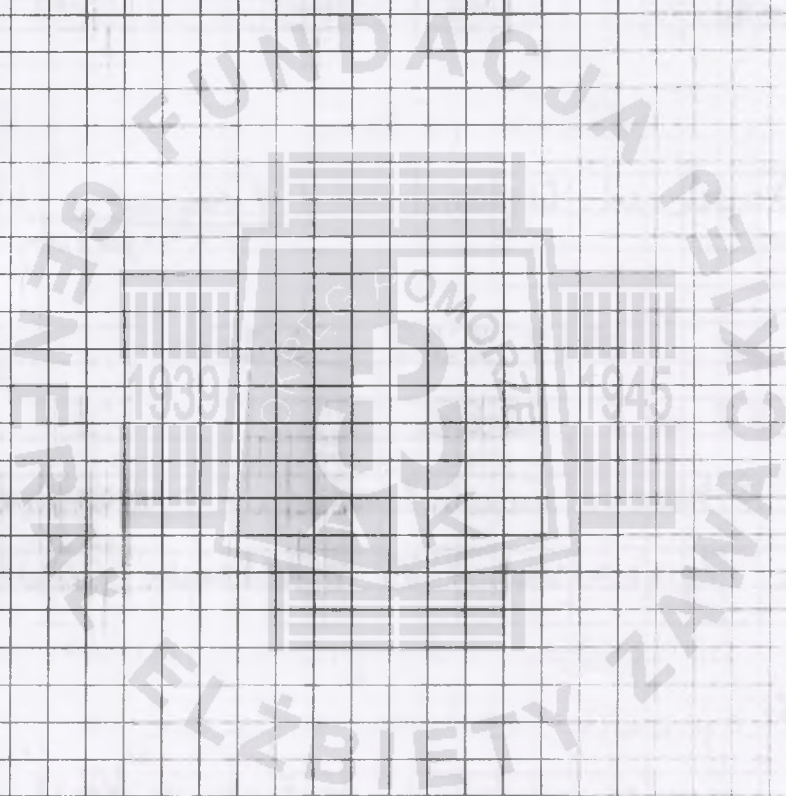
została
 przy
 Niemczech

1937 prace zawodowe w "Magazynie obywat. A.
 "Kaczerowski" przy ul. 3 Maja 5 / prowadziła korespondencje
 kartofofki, karpowal /
 2 chwile wybuchu węgla w Popoławiu Harcerskim
 Pseudonimy "Janina", "Cytra", Lena "Enu"
 Aresztowana 2 II 1941r / z bratem Benedyktem /

Stefania Roman Lech, Skłota 6, tel 233 80 35. W-wk

J. Lech - KZPL sekretarz, członek Dyktorii Rady kierownik
główny kolporterów

X 1942 w Zwickau - wyrok śmierci / 1945 w Zwickau śmierć /
zginotynowana

⁷
Lech Janina ps. „Janina, „Cytra”, „Lena”, „Eni” (1919–1942), współorganizatorka Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego, członkini Szarych Szeregów i ZWZ we Włocławku.

Urodzona 22 października 1919 r. w Łodzi, najstarsza z sześciorga dzieci Jana i Marii z d. Lewandowskiej. Ojciec z zawodu kowal początkowo pracował w Fabryce Superfosfatów dr. R. Maya, a po jej upadłości prowadził niewielki warsztat prywatny, matka była krawcową. Lechowie przed wojną i w czasie okupacji mieszkali we Włocławku przy ul. Ceglanej 1. Ukończyła szkołę powszechną, a następnie 8-klasowe Gimnazjum Żeńskie SS Urszulanek.

Pochodząc z niezamożnej rodziny, pieniądze na naukę zdobywała udzielając korepetycji. Gimnazjum ukończyła w 1937 r. i podjęła pracę zawodową w „Magazynie Obuwia A. Kaczorowskiego”, który mieścił się we Włocławku przy ul. 3 Maja 9. Prowadziła tam księgowość, korektę sklepu, korespondencję.

W okresie nauki wstąpiła do harcerstwa, została drużynową i instruktorką Chorągwi Pomorskiej, oraz do Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej i Męskiej (KSMŻiM). Na miesiąc przed wybuchem wojny wraz z siostrą Marią Magdaleną i bratem Benedyktem rozpoczęła działalność w Wojennym Pogotowiu Harcerek, które na czele z hm Teofilem Woźnickim aktywnie włączyło się w pomoc wojsku i ludności cywilnej. Zajęcie Włocławka przez Niemców 14 IX 1939 r. tylko na krótko przerwało jej działalność. Już w listopadzie została członkinią konspiracyjnego harcerstwa – hufca im. Romualda Traugutta. Była m.in. inicjatorką akcji pomocy dla jeńców wojennych i rodzin osób aresztowanych przez gestapo, co w późniejszym okresie spowodowało nawiązanie kontaktów konspiracyjnych z Waławem Guzowskim ps. „Smuga”, „Mietek”, współtwórcą włocławskiego ZWZ–AK.

Przedwojenna znajomość z działalności w Akcji Katolickiej z Eugeniuszem Kłosowskim zaowocowała utworzeniem w marcu 1940 r. regionalnej konspiracyjnej organizacji Katolickiego Związku Polityczno-Literackiego (KZPL), sku-

piającego głównie młodzież z organizacji katolickich i harcerską z Włocławka oraz powiatu włocławskiego, Inowrocławia, Torunia i Bydgoszczy.

Janina Lech odgrywała w nim, zwłaszcza początkowo, do czerwca 1940 r., kluczową rolę. Obok wyżej wymienionych funkcji prowadziła z ramienia Wysokiej Rady kasę organizacji. W nakazie aresztowania wystawionym w Zwickau 8 XII 1941 r. tak oceniono jej działalność: „Drukowała odezwy (ulotki), rozposzechniała je, komponowała listy do polskich kobiet i żołnierzy, werbowała członków do organizacji, inkasowała kwoty składowe – tym samym stworzyła podstawy do osiągnięcia przez nielegalną organizację jej zdrażliwych celów”. Poróżniona – na tle sposobu prowadzenia działalności konspiracyjnej i redakcyjnej z E. Kłosowskim – została przez niego odsunięta od współdecydowania o kierunkach działalności. Na tym samym tle doszło do rozłamu w KZPL, z którego odeszła część konspiratorów na czele z Adrianem Turczynowiczem, tworząc 15 VIII 1940 r. Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno-Literackie (KSSL), o podobnym profilu jak KZPL, wydające pismo „Piorun”. Wraz z J. Lech przeszła do niego grupa harcerek, którą sama zwerbowała. Były wśród nich: Henryka Wojdyło, Jadwiga Nowacka, Wanda Daczkowska, Antonina Chybińska, a także Maria Magdalena Lech.

Aresztowana 2 II 1941 r. i uwięziona najpierw we Włocławku, gdzie poddana została brutalnemu śledztwu w siedzibie gestapo przy ul. Kościuszki (ówczesna Herman Göringstrasse), została przewieziona do więzienia w Zwickau w Saksonii. Dn. 13 X 1942 r. skazana została na podstawie oskarżenia o „przygotowanie zdrady stanu” przez Wyższy Sąd Krajowy w Poznaniu na sesji wyjazdowej w Dreźnie na karę śmierci. Jednym z dowodów jej szczególnie antyniemieckiej postawy było zdjęcie z amatorskiego przedstawienia z 1937 r. pt. „Wanda co nie chciała Niemca”, w którym Janina grała główną rolę. Do końca zachowała niezłomną postawę. Została zgilotynowana w X 1942 r. na dziedzińcu więzienia w Dreźnie. Świadkiem jej ostatniej drogi był z okna więziennej celi brat Benedykt.

Pośmiertnie odznaczona Krzyżem AK.

IPN-KŚZpNP, 399 RJM sygn. 444, k. 100–106; kopie odpisów: Nakaz aresztowania z 8 grudnia 1941 r. i Obwieszczenie o wykonaniu wyroku z 28 XI 1942 r. (w zbiorach autora); APAK T.: Lech B., Lech R., Tuczynowicz A., Wyględowska J.; Jaszowski T., *Kujawski Związek Polityczno-Literacki we Włocławku*, w: *Pom. org. konsp. poza AK...*, passim; Krąjowski M., *W cieniu wojny i okupacji*, Rypin 1995.

h-5

Bogdan Ziółkowski

„Stow. kooper. konspiracji pomorskiej
1939-1945”, z. 5, Wyel. FADAK t. XXV
2001.

LECH JANINA

pseud.: Janina, Cytra, Lena, Eni
(1919–1942), współorganizatorka Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego, członkini Szarych Szeregów i Związku Walki Zbrojnej we Włocławku.

Urodziła się 22 X 1919 r. w Łodzi, była najstarszą z sześciorga dzieci Jana i Marii z d. Lewandowskiej. Ojciec, z zawodu kowal, początkowo pracował w Fabryce Superfosfatów dr. R. Maya, a po jej upadłości (1930) prowadził niewielki warsztat prywatny; matka była krawcową. Lechow-
wie przed II wojną świa-

tową i w czasie okupacji mieszkali we Włocławku przy ul. Ceglanej 1. Janina Lech ukończyła szkołę powszechną nr 6, a następnie Gimnazjum Żeńskie SS Urszulanek. Pochodziła z niezamożnej rodziny i o pieniądze na naukę starała się własną pracą, udzielając korepetycji. Gimnazjum ukończyła w 1937 r. i podjęła pracę zawodową w „Magazynie obuwia A. Kaczo-

Włocławski Słownik biograficzny,
pod red. St. Kunkowskiego,
Włocławek 2004.

L

rowski”, który mieścił się we Włocławku przy ul. 3 Maja 9. Początkowo była ekspedientką, a następnie prowadziła księgowość i korespondencję.

W okresie nauki wstąpiła do harcerstwa, została drużynową i instruktorką Chorągwi Pomorskiej, oraz do Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej, jednej z czterech kolumn Akcji Katolickiej i była prezeską jednego z kół. To w KSMŻ ukształtowała się jej postawa ideowa. Zawsze podkreślała, że najważniejsze jest podporządkowanie własnych celów najwyższemu dobru — Bogu i Ojczyźnie. Dała się poznać w tym okresie jako doskonała organizatorka, osoba sumienna i opanowana, a jednocześnie towarzyska, łatwa nawiązująca kontakty. Pisała również utwory poetyckie i grała w amatorskich przedstawieniach teatralnych, m.in. tytułową rolę Janki w sztuce Adriana Turczynowicza „Na progu” i tytułową rolę w sztuce „Wanda co nie chciała Niemca” w jego reżyserii. W opinii miejscowych krytyków posiadała duże zdolności sceniczne.

27 VIII 1939 r., wraz z siostrą Marią Magdalena i bratem Benedyktem, rozpoczęła działalność w Harcerskim Pogotowiu Wojennym, którego komendantem był hm. Teofil Woźnicki. Po wybuchu wojny, pod dowództwem Marii Woźnickiej, komendantki Pogotowia Harcerki, jako samarytanka pełniła służbę sanitarną, głównie w szpitalach polowych i punktach pomocy dla ludności cywilnej.

Zajęcie Włocławka przez Niemców 14 IX 1939 r. tylko na krótko przerwało jej działalność. Zaangażowała się, pod kierownictwem phm. Anny Lauer (z męża Oleradzkiej), wraz z innymi harcerkami w działalność charytatywną, opiekę nad kobietami i dziećmi. Od 11 XI 1939 r. została członkinią I Drużyny Konspiracyjnej Harcerki, należącej do konspiracyjnego Harcerskiego Pogotowia Wojennego im. Romualda Traugutta (Szarych Szeregów). Była m.in. inicjatorką akcji pomocy dla jeńców wojennych i rodzin osób aresztowanych przez gestapo, co w późniejszym okresie spowodowało nawiązanie, za pośrednictwem Henryka Promisa, kontaktów konspiracyjnych z Wacławem Guzowskim pseud.: Smuga, Mietek, Bartosz, współtwórcą włocławskiego ZWZ-AK, oraz z siostrami zakonnymi ze Zgromadzenia Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi. J. Lech m.in. pomagała siostram w zajęciach przy prowadzeniu pensjonatu dla urzędników niemieckich przy ul. Seminarj-

nej 7 (b. dom diecezjalny), siostry zaś odwzajemniały się nie tylko pomocą duchową, ale i materialną, która była przeznaczana na cele samopomocowe.

W lutym 1940 r., wraz ze znanym jej z działalności w Akcji Katolickiej Eugeniuszem Karolem Kłosowskim pseud.: Zew, Zawisza, Ziemowit, Rymwid, założyła największą regionalną młodzieżową organizację konspiracyjną — Kujawski Związek Polityczno-Literacki. Jej nazwę wymyśliła J. Lech. Uzupełnienie nazwy w początkowym okresie o pseudonim Zew E.K. Kłosowskiego nawiązywało do roli, jaką miał on w nim odegrać. J. Lech przyjęła wówczas, obok pseudonimu Janina, pseudonimy: Eni, Lena, Cytra. 24 III 1940 r. w mieszkaniu E.K. Kłosowskiego zaprzysięgła wspólnie z nim i Wandą Daszkowską pseud. Wan statut organizacji. W głównym organie KZPL — Wysokiej Radzie pełniła funkcję zastępczyni prezesa i sekretarki. Do maja 1940 r., tj. do wstąpienia A. Turczynowicza pseud. Andrzej do organizacji, była również (we współpracy z E.K. Kłosowskim) redaktorem gazetki „Ogniwo”. Nie pracowała, posługiwała się fałszywym świadectwem pracy podrobionym przez brata Benedykta, zecera w przejętej przez Niemców drukarni diecezjalnej. Oddała się całkowicie pracy konspiracyjnej. W początkowym okresie działalności, kiedy KZPL nie dysponował jeszcze bazą poligraficzną, przepisywała mozolnie nocami gazetki, nie raz w kilkudziesięciu egzemplarzach. Obok wymienionych funkcji, w pierwszych miesiącach prowadziła również kasę organizacji (przejęta od VI 1940 r. przez Władysława Magielskiego, pseud.: Rus, Miś, Zbigniew), kierowała grupą działania (kolportażu) oznaczoną literą „C”. Szczególnie aktywna była na polu werbowania nowych członków (zwerbowała ok. 20 osób, m.in. brata Benedykta, pseud. Sławek, i siostrę Marię Magdalena, pseud. Szarotka) i w organizowaniu pomocy dla rodzin osób aresztowanych i zabitych oraz przy redagowaniu gazetki i odezw. Kierowała również działem literackim „Ogniwa”. W gazetkach były zamieszczane nie tylko jej komentarze (często współredagowane z bratem Benedyktem), ale i wiersze. Wielokrotnie wyjeżdżała w teren, gdzie osobiście przyjmowała przysięgę nowych członków, np. grupy z Wólnego (k. Nieszawy) czy z Ciechocinka. Miała znacznie szersze spojrzenie na sprawę kon-

cji niż pozostali członkowie kierownictwa, jed-
 ona z braku doświadczenia popełniała poważ-
 łądy, zwłaszcza w organizacji kolportażu.
 17 czerwca 1940 r., poróżniona z E.K. Kłosowskim
 mat prowadzenia działalności konspiracyjnej
 akcyjnej, została przez niego odsunięta od
 łądecydowania o kierunkach działalności. Po-
 niezgody były również organizowane przez
 Kłosowskiego w tym okresie prawie półjawne
 kania członków ugrupowania na plaży nad
 ą. Uważała, że stawia to dziewczęta z KZPL
 wuznaczonej sytuacji. Na tym samym tle doszło
 łązłamu w KZPL, z którego odeszła część kon-
 łątorów na czele z A. Turczynowiczem, tworząc
 111 1940 r. Kujawskie Stowarzyszenie Społecz-
 łąiterackie, o podobnym profilu jak KZPL, wy-
 łące pismo „Piorun”. Wraz z J. Lech przeszła do
 łąo grupa harcerek, które sama zwerbowała. Była
 łąSSL do września 1940 r. odpowiedzialna za jego
 łąortaż. Następnie została zastępczynią Danuty
 łązynowicz, pseud. Zryw. W tym przypadku
 łąnym powodem zmiany było dążenie do skon-
 łąrowania całości działań w ręku A. Turczynowi-
 łąktóry kierował ugrupowaniem i redagował przy
 łąópracy Aleksiego Lesińskiego gazetkę „Piorun”.
 łąakże we wrześniu i w październiku 1940 r. prze-
 łąała okres załamania psychicznego, często por-
 łązając: „Zawsze mi się zdaje, że nie umrę śmier-
 łąaturalną”.

19 o rozszyfrowaniu przez gestapo KZPL została
 łąz z bratem Benedyktem aresztowana 2 II 1941 r.
 łąiężona najpierw we Włocławku, w celi nr 40 wię-
 łąia przy ul. Karnkowskiego, poddana została bru-
 łąemu śledztwu w siedzibie gestapo przy ul. Ko-
 łąszki (ówczesna Göringstrasse). Stąd została
 łąwieżona do obozu Błonie w Inowrocławiu, a stam-
 łąpo 5 IX tr., przez etapowe więzienia w Poznaniu
 łąe Wrocławiu do więzienia sądowego w Zwickau
 łąaksonii. Ponad rok oczekiwała na rozprawę są-
 łąwą, ściśle izolowana od pozostałych współoskar-
 łątych. Sądzona była wraz z S. Mazurkiem,
 łąDaszkowską i B. Lechem, na podstawie aktu
 łąarżenia wystawionego 3 VIII 1942 r. przez Wy-
 łąy Sąd Krajowy w Poznaniu na sesji wyjazdowej
 łąDreźnie w dniu 13 X 1942 r. Została skazana na
 łąę śmierci bez prawa apelacji. Do końca zachowała
 łązłomną postawę, starając się podtrzymać na du-

chu innych sądzonych, którzy — w przeciwieństwie
 do niej — zostali skazani na długoletnie pobytu
 w więzieniach i obozach koncentracyjnych.

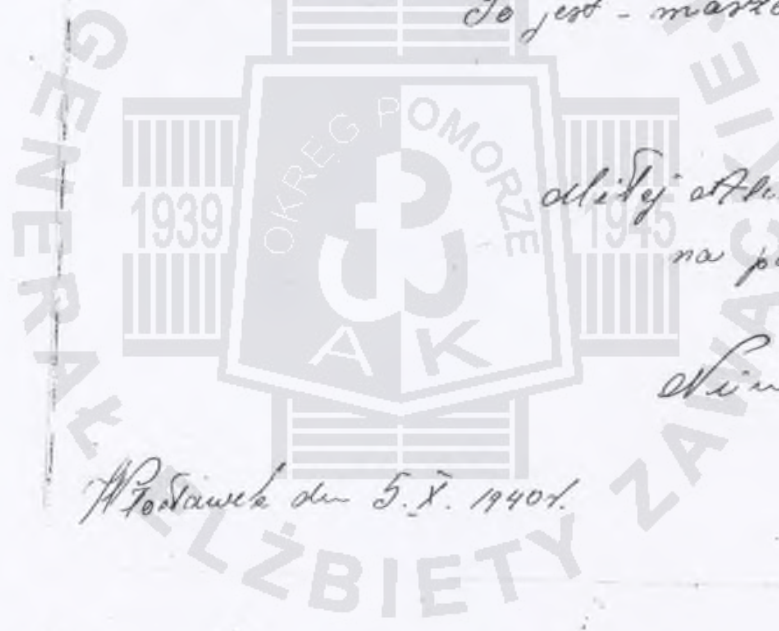
Janina Lech została zgilotynowana prawdopodobnie
 13 XI 1942 r. na dziedzińcu więzienia w Dreźnie.
 Świadkiem jej ostatniej drogi z okna więziennej celi
 był brat Benedykt.

Janina Lech rozkazem Komendy Szarych Szere-
 gów z dnia 1 VIII 1944 r. została mianowana (po-
 śmiertnie) podharc mistrzem, a po wojnie rodzina
 otrzymała przyznane jej odznaczenie — Krzyż Armii
 Krajowej.

IPN-AGKŚZpNP, Akta Reichsjustizministerium, sygn. CAMSW
 395 RJM 444, k. 60–61, 81, 106; tamże, sygn. II-740, k. 10, 52–54;
 APAK, Inspektorat Włocławek, t. osob.: Lech Benedykt, Lech
 Janina, Lech Maria Magdalena, Wyględowska-Nowacka Jadwiga,
 Turczynowicz Adrian, Turczynowicz Danuta — relacje; tamże,
 Spuścizna Ireny Monsiorskiej, Włocławek, sygn. 66/II; Nakaz
 aresztowania z 8 grudnia 1941 r. i Obwieszczenie o wykonaniu
 wyroku śmierci z 28 XI 1942 r. (w zbiorach autora); Lech B., Lech
 Roman, Chyżewska Aniela, Komorowska Antonina — relacje
 (w zbiorach autora); — Jaszowski T., *Kujawski Związek Politycz-
 no-Literacki we Włocławku*, [w:] *Pomorskie organizacje konspi-
 racyjne (poza AK) 1939–1945. Materiały sesji naukowej w Toru-
 niu w dniach 6–7 XI 1993*, pod red. S. Salmonowicza i J. Szilinga,
 Toruń 1994, passim; Jędrzejczak M.L., *Zgromadzenie Sióstr Wspól-
 nej Pracy od Niepokalanej Maryi w latach wojny 1939–1945*,
 Lublin 1982, s. 110; Turczynowicz A., *Dziennik z lat wojny*, t. 3,
 Włocławek [b.r.w.], s. 306–307, maszyn. w zbiorach autora; Ziół-
 kowski B., *Lech Janina*, [w:] *SBKP*, s. 86–87; tenże, *Lech Maria
 Magdalena*, tamże, s. 88; tenże, *Młodzież Kujaw wschodnich w wal-
 ce z okupantem*, „Biuletyn Fundacji Archiwum i Muzeum Pomor-
 skie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek”. 2003,
 nr 2(45), s. 4–6, 9–11, 15–16, 19; tenże, *Udział kobiet w działal-
 ności Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego*, [w:] *Wojen-
 na służba Polek w II wojnie światowej*, pod red. W. Rezmera, Toruń
 2003, s. 221–232.

Bogdan Ziółkowski

Marzenie - to bajka....
 dziewczęcy sen barwny -
 To duszy motyle i kwiecie i skargi...
 To pięknych, werniastych idei pragnienie,
 To jest - marzenie !-----

Wskazywaj
 na pamiętkę

Włocławek

Włocławek dn. 5. X. 1940r.

Wpis do pamiętnika c. l. i
 Sierkowskiej zam. Wiśniewskiej
 zob: J. K.: 836/2116 Pom. - Włocławek

Włocławek

T: K-241/241 Pom.

Włodawek,

Lech Janina

✓ / / Marty informacyjne

k. 34

1.
 2. Pacu. / 241
 3. Kuj. Zw. Polit. "Zew"
 Wtorlarski
 1

4. Lechówna Janina 5.
 6. "Janina" Lechówna
 8. 9. wr. 1919 ?
 10. Wtorlarski
 11. Gwent. w 1941 r. w powiat.
 1942 abazant na Smiełce
 przez oblaslandgericht w Poznaniu
 na serż. w Ardenach
 Ścisła w lotnictwie w Poznaniu

12. Meteorolog w Piskach Lubońskich
 razem z innymi byłymi
 K. 1948 / 19453
 Izabela

Wrocław

2

+ Lech Janina
ASE⁴² + Dąbrowska Wanda
27 X 42 + Wojdyła Henryka

Bekanntmachung - Rechtsanwältin (Generalstaatsanwalt)
ms. Reichsgau Warthe land, Posen 28 XI 1942

1939 1945
AK
rob. prace mgr S. Radworska

Lech Gosiński ps. „Lech”, „Em”, „Cyfra”
urodz. 28.X.1919r. w Łodzi, do Włocławka przyjechał
z rodzicami jako uczeń Liceum. Tu ukończył szkołę
podstawową, a potem pracował jako mianista, później w biurze
aż do wybuchu wojny. W czasie okupacji nie pracował.
Lech zbierał korespondencje i współpracował z nim i W. Dąbrowski
-ska założona organizacja, której została ukrojona
Przewodniczącą była K. Kowalska. W końcu czerwca 1940r.
została korespondencja grupy. Jednakże na skutek
nieporozumienia z K. Kowalską, we wrześniu 1940r.
skłoniono go do wyjazdu. Była czynny udział w pisaniu
ulotek, oraz ich kolportowaniu.

Dup. przez wys. S. Kowalskiej

5

1 241 Pań 3 - - - - -

+ 4 drążyńska po imię elior. Pomi
 Hechowna Janina 5 - - - - -

6 7 - - - - -

8 9 - - - - -

10 W Toctawely 11 w pańch 42 skazana. Ściżta
 w Cytadeli w Poznaniu

12 List. Hist. PAN: "Harcerki 39-45"
 (wraz z siostrą Marią) (całkowicie do kon-
 spiracyjnego Kujawskiego Związku Polik.-Literackiego
 a Zew. zajmującego się m.in. organizowaniem pomocy
 dla jeńców brytyjskich. Torturowana, w pańch. 42 ska-
 zana na śmierć przez oberlandesgericht w Poznaniu na
 sesji w Dreźnie. Ściżta w Cytadeli Poznańskiej.
 Brak jej w Jure. archiw.

str 406

ZHP 6
Włodzisław

+ Lech Janina

ur. 1919 w Łodzi

harcerze przed wojną

od listopada 1939 w listopadzie do Kamp. Harc.

od 1940 należał do Ruch. Str. Lit.-Kuj. i gdzie

pełnił funkcję sekretarza

technicznego w oddziale powiatowym w Ktoszynie a

dot. Turyzmu w województwie

szereżnicarstwa kolporterskim Kamp. powiat. Górnego

kolporterskie powiat. Poznań

Arrest 3 X 1941

Sędzię w Piłatynie w Poznaniu 13 X 1942

przebiegiem choroby - wiadomości posłane 10/11/42

wieloletni w Turyzmie

publikacja w 5 numerach 5/10/48

Włocławek
Sz.Sz., Wuj.7w.
Pol. Lit. "7ew" 7

Tech Janina

Drużynowa we Włocławku, członkini Wujawskiego Związku Polityczno-Literackiego "7ew", aresztowana 3 lutego 1941 r., skaza 13 października 1942 r. na śmierć, ścięta w Cytadeli Poznańskiej 28 października 1942 r.

Tankowski, Harcerstwo ... str. 288

M. J.

a

Włodawce. 8

Lech Janina *ur. 1919.*

współpraca z red. Włodz. Piotrowskim w wydawnictwach przez ten
rok 1940 w Włodawce piśmie „Ognisko” pisał „Wórn” będącym
organem „Piejajowskiego Towarzystwa Literacko Społecznego”.

rob. artykuł „Tajne kase. Włodawski” w kores. koresp. Włoc.

Ścieta na pilocie w drożnie w r. 1943.

rob. art. Tomaszewskiego w kores. „Włodawce”.

- Річарда Ф. Гур'яновича
 9-им груднезъ събѣтанъ и танчаномъ
 Новороссійскій дѣлачскій
- товарища, мѣсяцъ презасен
 ішовенскій а касъ Гур'яновичскій,
- мааелнѣ ^{хисѣмъ} ~~хисѣмъ~~ болъ постарѣмъ лавопитѣ
 чинего і іомнѣ "Огнито" і іотунѣ
- 3. II. 1941 а асесѣ ордана 13. V. 1942
 и иста гилотина и іовѣрама.
- 1. VIII. 1944 по мѣстѣмъ мѣаурѣ ама
 подкастѣ мѣстѣмъ.

R

3. sel. Turayusovine Adriane redak z Moskve 10
prekarasim do kem v D-me su.
Pred vojnas v skolnij dnirijne kararskij
K listopadu 1939 v chody do stanzh vlogov
Ne posetki 1940v stazh vlogov do Vojarskogo
Storantstva 1938-39, 1945, 1945, 1945, 1945
H. puzatka, Olympe puzatka, Puzatka
Arest: luty 1941 vstane do Dzerzhinskogo nr. 6
35670. Puzatka 27.8.1949v. Puzatka
mavovana pod kararskim z.H.P. SUB

4. Turczynowiec Adam.

11

Lechonia Joanna ur. 1919r. w Łodzi. Podstawowe
wykształcenie. Była w szkole dwujęzycznej ZMP. kształciła się w Włoc-
ławku. Od XI 1939 walczyła do Straszek. Wiosną 1940r. - do
Kupatsek Iłowa. W lipcu - w Warszawie. Później w ramach
tarczy jest tworzyła między innymi "Złoty" - Krosnowska
a Turczynowiczówna do końca. Jest na ulicy - w Warszawie
była pisaniem "Ogłoszenia" i "Pracownicy". Później sama artystka
w Warszawie. W Warszawie. 3. II 1941r. - gość
13. 10. 1942r. - w Warszawie. Zginęła w Warszawie.
- Później w Warszawie. Z.H.P.

3. Mszelowski, A

12

Tamara Lech jedna z inicjatorek i współredak-
trisek Zes. St. Mazowiecki (pomyłka - to był Kłosowski
J.M.) „Kupieckiego Zw. Politycznego”, Zarządca
march 1940r. aresztowana, 12 innych członków
skarżeni na więzienie od 3-5 lat. Owa sekcja w Poznaniu
za pomoc jest podziękowanie jeniec francuskiego
„Tygodnik Polski” z 19 września 1971r.

MSB

5. Plakat „Bekanntmachung“ z dn. 28.12.1942 r. w
1/1027/ku. (Pomara)?

13

Lechowie i inne. figurze jako staranc
na imie „za zburzenie sie przez
Pracy Niemiec”

MSB

5.29.4.19.

Typ Podmiotu Kulturowe
" 202-AR 17
" Les

Pomaraże

+ Jawina Lech

Nazwisko i imię

Nazwisko panieńskie

Pseudonimy

Nazwiska okupacyjne

1919-

Imiona rodz. nazwis.matki Data i miejs.urodz.

Adres obecny

Data i miejs.smierci

Zródła i zapisy biograficzne:

A. Alceleski, Neugarten 27

str. 240

Inwentarka i wyprawa dyplomatyczna z St. Alceleskiem, Neugarten

Zinsek Polidym - katecheta, Żolib. 1942r.

Уточнение

verte / M.B.

12 innych autorów do numerów od 3-8 lat;
Wydawnictwo, Warszawa, 1971 r.
Bekanntmachung. 28. XI 1943 r. Der Reichsstatthalter
in Pommern. Starosta w Bydgoszczy.
Wraz z Marnochciami Skamiłowem i Magielskim Władysławem
wraz z Wojdytą Henryką i Paszkowską Wandą, drukowała
i wydawała prasunko „Ognisko”,
Odbitka plakatu w archiwum Komisji Kobiet walki
o Niepodległość w Bydgoszczy.
„La zburzenie się prasunko „Pręty”

6. Tablica pamiątkowa w Koszycy Francuskiej 18
we Lbovianku

Janina Lech - figurantka wśród uczestników
Z.N.P. - tych co przetrwali z Z.N.P.

1939

1945

VERA
RAK

ELŻBIETY
ZAWA

Lechówna Janina

20
Włocławek
ZPT "Zew"

Harcerki 1939 - 45, str. 413, 548, 511, 519,
524, 548

K.Wojt., 95.

Wrocławu

21

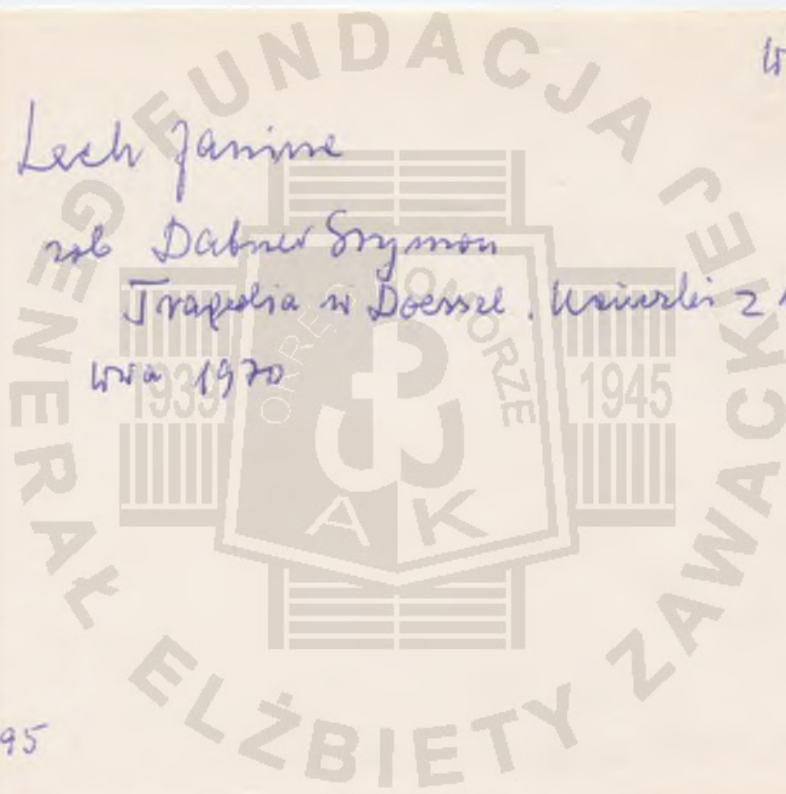
Lech Janine

ul. Dąbni Strymon

Trapietia w Doersel. Uniwersitet z miłobol min.

Wrocław 1970

K 407-95

FUNDACJA
GENERALNA
ELŻBIETY ZAWACKI
1939 1945
AK

Włodawek²⁹
Kuj Zw Pol-dit

Lech Janina
zob. Golebiewski A, Udział
włodawskich... harcerzy... ; O.51,
s. 32, 33

D Mar '95

Lech Janina

Wysocka Janina

*Włodawa
Kujaw Pol-ka*

23

"Była jedną z wielu ..."

"Życie Włocławka" 1968, nr. 14, s. 7

O Janinie Lechównie, instruktorce harcerskiej
z Włocławka

Harcerki 1939 - 45' str. 548

k.Wojt.95.

Leś Janine

Młodzież
temu harc.
K 2P-L 24

W. 2.10.1919r. w todu, samyntauhe, aionimi
teinggo harc. u e Młodzież, aionimi kujerskiego
Zippelin Polikromo-Litredlicgo. Zgiloty nowene u
Pozmieni.

Wob T. problemowej, Feine harcersko, kupir z kromi
sto nowy sice Szarych Szur.

HMM-PT

Kiortach
S2 12-K2L-P

Lezione Jane i Magdalena 25

zob.: tenże, dzień oprowadzi w bibliotece,
B-50, (skotnicul hi, komarskie pogr-
tomci...) s. 5

HMM-98

Lech Janina

Wrocław
D & P-L 26

zob: T:K-765/1880 Daczowska
Wanda, cz. II s. 1 - insp. Wrocław

W. XH'01

Lech Janina

Włocławek
KLP 27

Odeszła z Kuj. Lw. Pol. - literackiego
nasem z Turczynowiczem.

zob: J. M - 1022/1888 Rybarski Co.
cz. IV s. 1 imp. Włocławek - list
dr. Ziolkowskiego

1882. XII '01

Lech Janina

Włodzawek
L 554 28

Do 15.08.1940r. nastąpił postawienie w
Kujawskim Zw. Polityczno-Literackim;
Janina z grupy Mercel i Adrienne
Tursynowiczem utworzyła Kujawskie
Stowarzyszenie Społeczno-Literackie z
własnym preseksem pt. "Przem"

art. Ziółkowski B., "Biuletyn Przewodniceli"
nr 75/2002v. s. 12...; w bez. problem.
Lokalne org. konspiracyjne

LH. VI 102

a

~~Ł~~ +

LECH Janina

Włocławek 52-52 Zw²
Pomorze

29

ps. „Janina”, „Cytra”, „Lena”, „Eni” 1919-1942
kolejorganizatorka Kujawskiego Związku
Polityczno-Literackiego, członk Szarych
Szeregów i ZWZ we Włocławku.
Aresztowana 2. II 1941 uwięziona we Włocławku,
brutalne śledztwo, skazana na karę śmierci
zqilotynowana w X 1942 na dziedzińcu więzie-
nia w Dreźnie.

Boğdan Ziolkowski

Zob.

Słownik Biograficzny Konspiracji
Pomorskiej 1939-1945 część 5
Fundacja „Archiwum Pomorskie AK”
str. 86, 87 Tom 2001

Przet
2003

Lech Janina

WtoRAWel
II 2PL 30

zob. T: D: 836/2116 Pom. 51/1 s. 1

Bierkowska Alina

AKh VIII 104

++ Lech Janina Włocławek
pseud.: Janina, Cytra, Lena, Eri 31

Od 11 XI 1939 r. została członkinią I Drużyny
konspiracyjnej Harcelek. Była m.in. inicjatorką
akcji pomocy dla jeńców wojennych i wciel-
onych osób aresztowanych przez gestapo. W lutym
1940 r. wraz ze znanym jej z okolicy
w Akcji Katolickiej Eugeniuszem Karolem
Kłosowskim, założyła największą
regionalną młodzieżową organizację
konspiracyjną - Kujawski Związek Polityczno
verte

literacki. W głównym organie KZPL -
pełniła funkcję zastępczyni prezesa i sekretar.
Szczególnie aktywna była na polu
werbowania nowych członków. 15 VIII 1940r.
utworzono kujawskie Stowarzyszenie Społeczno
Literackie. Po zeszyfrowaniu przez Gestapo
KZPL została wraz z bratem Benedyktem
aresztowana 2 II 1941r.

zob. Włocławski Słownik Biograficzny,
pod red. St. Kunikowskiego, Włocławek
2004, s. 93-95

16 VIII 04

† Lech Janina

Włocławek,
Sz. Sz.
Zm. Sbor. - Sp. Lit.

Urodzona 22.10.1919 roku w Łodzi
Samarytanka, od 11.11.1939r. Pogotowie
Harcerskie, Tajne Harcerstwo, Kujawskie
Stowarzyszenie Społeczno Literackie
we Włocławku, wydawnictwo prasy podziem-
nej, łączniczka, aresztowana 3.02.1941r.
skazana na śmierć, ścięta gilotyną
w Dreźnie.

38

zob: J. problem. Harcerstwo - cz. Sz. Sz. Włocławek, lista
nr 5 - wylicza harcerzek (...) poległych..

98 X 104

a

Włocławek

Kujawskie Stow. L. S.
Włocławek

Okr.
Pomorze

33

Lech Janina

Harcerka, w III 1940r. we Włocławku została powołana przez harcerzy org. Kujawski Związek Polityczno - Witeżycki (d. S. P. H.) do której wstąpiła Janina Lech przed wojną działaczką Młodzieżowej grupy „Akcja Katolicka” Natzele org. stawa „Wysoka Rada do której należała J. Lech prowadząc jednocześnie Kabe. W I 1941r. została aresztowana wraz z 37 działaczkami Związku. Skazana w procesie Żukau na karę śmierci - rozstrzelana.

Ślob. Bogdan Chrzaniowski, Polska Podziemna na Pomorzu w l. 1939r - 45
Andrzej Gosiorowski, Krzyżacy, Steyer

M. H. 2006 Wyd. „Oskar” Polnord 2005r str. 405, 406

Lech Janina

a

Przybosciana drużyny żeńskiej Harc. Pogot. Wojennego;
Redaktor i Kolporter „Ognia” i „Promnia”

Włocławek

Sz. Sz.

34

Zob. Teżka problematona „Harcerstwo” - Sz. Sz.
Włocławek
wykaz nr 1

Kaśka 11'09

T Lech Janina
ur. w 1919r.

Współzałożycielka Kuj. Zw. Polt. - liter.
należąca do kierownictwa organizacji
skazana na karę śmierci w 1942r.

Właścicielka
Kuj. Zw.
Polt. - liter.

35

zob. ot. Jaszowski T., Kierownictwo zWłaścicielka, z prasy
Ruch Oporu na Pomorzu..., t. 1, s. 38
1X. 111. Film.

+ Lech Janina
ps. "Cyfra, Eni", Lewa

Wrocław,
KZPL 36

zob. Ziobkowski B., Dujawski
Ziozek. Polityka - Literatura i
Dujawskie Stowaryszenie Spółczesno-
- Literackie na Dujawach...
Tomni 2006, s. 286, passim.

9/2.X'14

† Lech Janina

Wrocław 37
Si. Si. K 233
242

zob. Ziobrowski B., Polskie
Podziemie na Szybowach...
Torun 2008, s. 154, passim.

Ms. X¹14

LECH JANINA

